

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра біотехнології та хімії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БІОХІМІЇ

(факультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник: Крикунова Валентина Юхимівна, к.х.н.,
доцент, професор кафедри біотехнології та хімії

Полтава
2022- 2023р.р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Основи екологічної біохімії
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	факультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра <u>біотехнології та хімії</u>
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач: Крикунова Валентина, к.х.н., доцент</i> <i>Контакти:</i> ауд. (навчальний корпус № 1) <i>e-mail:</i> valentyna.krykunova@pdaa.edu.ua тел. +380668989576, сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/krykunova-valentyna-yuhymivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	всі спеціальності ННІАСЕ, окрім спеціальності 162 Біотехнології та біонженерія
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології, хімії, фізики, математики

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців комплексу знань і компетентостей, необхідних для аналізу механізмів екологічних зв'язків між організмами у природі, наслідків впливу людини на видовий склад та функціонування екосистем; застосування сучасних методів дослідження вмісту основних груп метаболітів, які діють як екологічні хемомедіатори та антропогенних полютантів у клітинах тварин і рослин для оцінки функціонального стану екосистем; розуміння механізмів і принципів взаємодії молекулярних структур, обміну речовин, морфо-функціональних реакцій і видозмін біологічних систем різного рівня організації за дії чинників навколишнього середовища; вивчення фізіолого-біохімічних основ життєдіяльності рослин і тварин та адаптивні можливості організмів і їх пристосування до умов середовища.

Основні завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти системні знання щодо будови та взаємоперетворення основних макромолекул у тканинах живих організмів; механізмів взаємодії та екологічних зв'язків у екосистемі; біохімічних особливостей окремих видів адаптацій дії на навколишнє середовище; міжвидових та внутрішньовидових взаємовідносин між організмами в екосистемах; з'ясувати біохімічні і фізіологічні процеси алелопатії та харчової поведінки у тварин; основи та закони перетворення енергії на різних рівнях структурної організації організму; принципи трансформації та детоксикації природних токсинів та антропогенних полютантів

Компетентності:

загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях,
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу проводити наукові дослідження на відповідному (конкурентному) рівні,
- прагнення до збереження навколишнього середовища

фахові:

- здатність до перегляду існуючих концепцій сучасної біології шляхом критичного осмислення і адаптації новостворених методів та технологій, шляхом генерування оригінальних гіпотез,
- здатність критично оцінювати отримані результати, приймати рішення та рекомендувати альтернативні стратегії вирішення проблем щодо створення та регулювання життєдіяльності біологічних об'єктів, методів досліджень та технологій за їх участю.

Програмні результати навчання:

- знання і розуміння проблемних питань сучасної біохімії, молекулярної біології, фізіології та клітинної біології в контексті керування процесами життєдіяльності природних організмів.

Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом знань:

словесні методи: 1) лекція, 2) інструктаж

наочні методи: 1) демонстрування, 2) спостереження

практичні методи: 1) лабораторні роботи, 2) конспектування.

За ступенем керівництва: *робота під керівництвом викладача:* 1) самостійна робота,

Програма і структура навчальної дисципліни:

.Назви тем	Кількість годин			
	денна форма ЗС(ННІАСЕ)			
	усього	у тому числі		
		л	лаб.	с.р.
Тема 1. Предмет, завдання, мета курсу. Основні поняття основ екологічної біохімії. Буферні розчини та значення їх у екосистемі.	16	2	4	10
Тема 2. Біологічна роль амінокислот та білків у живих організмах. Фізико-хімічні властивості амінокислот і білків, їх будова та класифікація.	16	2	4	10
Тема 3. Нуклеїнові кислоти ДНК і РНК. Будова нуклеотидів, їх структурна організація. Фізико-хімічні властивості НК.	16	2	4	10
Тема 4. Гормональні взаємодії між рослинами і тваринами, значення їх у навколишньому середовищі.	16	2	4	10
Тема 5. Вірусні інфекції та реакція на них організмів.	12	2		10
Тема 6. Еколого – біохімічні взаємодії рослин і тварин. Вітаміни - кофактори ферментів.	16	2	4	10
Тема 7. Алелопатична взаємодія вищих рослин.	12	2		10

Тема 8. Стійкість та адаптація рослин і тварин. Ферменти як біокаталізатори біохімічних процесів.	16	2	4	10
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Виконання завдань самостійної роботи	
• Знання і розуміння проблемних питань сучасної біохімії, молекулярної біології, фізіології та клітинної біології в контексті керування процесами життєдіяльності природних організмів	12	48	40	100
Разом	12	48	40	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			разом по темі
	опитування	викон. завдань на лаб.роботах та їх захист	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Предмет, завдання, мета курсу. Основні поняття основ екологічної біохімії. Буферні розчини та значення їх у екосистемі.	1,5	8	5	14,5
Тема 2. Біологічна роль амінокислот та білків у живих організмах. Фізико-хімічні властивості амінокислот і білків, їх будова та класифікація.	1,5	8	5	14,5
Тема 3. Нуклеїнові кислоти ДНК і РНК. Будова нуклеотидів, їх структурна організація. Фізико-хімічні властивості НК.	1,5	8	5	14,5
Тема 4. Гормональні взаємодії між рослинами і тваринами та значення їх у	1,5	8	5	14,5

навколишньому середовищі.				
Тема 5. Вірусні інфекції та реакція на них організмів.	1,5		5	6,5
Тема 6. Еколого – біохімічні взаємодії рослин і тварин. Вітаміни - кофактори ферментів.	1,5	8	5	14,5
Тема 7. Алелопатична взаємодія вищих рослин.	1,5		5	6,5
Тема 8. Стійкість та адаптація рослин і тварин. Ферменти як біокаталізатори біохімічних процесів.	1,5	8	5	14,5
Разом	12	48	40	100

Трудовіткість:

Загальна кількість годин - 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік

Політика навчальної дисципліни:

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись [Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного університету](#). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерел інформації.

Дедлайни та перескладання. Лабораторні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Основна Біохімія тварин О.І. Кононський. К. Вища шк., 1994. – 439 с..
2. Герасименко В.Г. Биохимия продуктивности и резистентности животных. Вищ. Шк. 1987. Главное изд. -224 с
3. О.В. Попов Основи біологічної хімії та зоотехнічного аналізу. Вища шк.. 1986 р.
4. В.І. Левченко Біохімія: Підручник. Біла церква 2002. - 399 с.
5. Сорочан, О.О. Біохімічні основи екотоксикології [Текст]: навч. посіб./О.О. Сорочан. – Д.: ТОВ ВКФ «Оксамит-Текс», 2006. – 80 с.
6. Гродзинский, А.Н. Основы химического взаимодействия растений [Текст]/А.Н. Гродзинский. – К.: Наук. думка, 1973. – 190 с.
7. Барабой, В.А. Стресс: природа, биологическая роль, механизмы, исходы [Текст]/ В.А. Барабой. – К.: Фитосоциоцентр, 2006. – 424 с.
8. Біохімія тварин О.І. Кононський. К. Вища шк., 1994. – 439 с..

9. Герасименко В.Г. Биохимия продуктивности и резистентности животных. Виш. Шк. , 1987. Главное изд. -224 с.

Допоміжні

1. Селье, Г. На уровне целого организма [Текст]/ Г. Селье. – М., 1972. – 122с.

3. Тарчевский, И.А. Сигнальные системы клеток растений [Текст]/

И.А. Тарчевский. – М.: Наука, 2002. – 294 с.

4. Физиология растений [Текст]: учеб. для студ. вузов/ Н.Д. Алехина [и др.]; под ред. И.П. Ермакова. – М.: Издат. центр «Академия», 2005. – 640 с.

5. Харборн, Дж. Введение в экологическую биохимию [Текст]/ Дж. Харборн. –

Інформаційні Інтернет ресурси:

<http://www.xumuk.ru><http://biokhimii.a.sh/> <http://alhimikov.net/>

<http://www.xumuk.ru><http://biokhimii.a.sh/>